

sic dicit : « Non propter majoritatem culpæ ipsius venialis, peccatum veniale conjunctum mortali diutius punitur; sed propter indelebitatem, quæ provenit ex adjuncto. » — Hæc ille. — Similia dicit, 1^a 2^a, q. 87, art. 5, in solutione secundi et tertii. Dicit enim sic : « Peccato originali non debetur pœna æterna ratione suæ gravitatis, sed ratione conditionis subjecti, scilicet hominis qui sine gratia invenitur, per quam solam fit remissio pœnæ. — Et similiter dicendum est ad tertium, de veniali peccato. Æternitas enim pœnæ non respondet quantitati culpæ, sed irremissibilitati illius, ut dictum est (1^a 2^a, q. 87, art. 3). » — Hæc ille. — Ex quibus patet ad secundam partem argumenti.

Ad argumentum contra quæstionem (α), patet responsio per dicta in probatione primæ conclusionis. Potest etiam dici quod post hanc vitam est actus contritionis; qui tamen non est meritorius, sed tantum remotivus, impediementi beatitudinis. Unde sanctus Thomas, *de Malo*, ubi supra (q. 7), art. 11, in solutione secundi, sic dicit : « In futura vita non erit aliqua essentialis mutatio voluntatis, scilicet quantum ad finem, vel quantum ad charitatem vel gratiam. Potest tamen esse aliqua accidentalit mutatio voluntatis, per remotionem impediementi : nam removens prohibens, est movens per accidens, ut dicitur in 8. *Physicorum* (l. c. 32). » — Hæc ille. — Et ad idem potest referri illud quod dicit, 4. *Sentent.*, dist. 17, q. 2, art. 4, in solutione tertiæ quæstiunculæ, ubi sic dicit : « In contritione tria consideranda sunt. Primum est contritionis genus, quod est dolor. Secundum est contritionis forma, quia est actus virtutis gratia informatus. Tertium est contritionis efficacia, quia est meritorius, et sacramentalis, et quodam modo satisfactorius. Animæ ergo post hanc vitam, quæ in patria sunt, contritionem habere non possunt; quia carent dolore, propter gaudii plenitudinem. Illæ vero quæ sunt in inferno, carent contritione; quia, etsi dolorem habeant, deficit tamen eis gratia dolorem informans. Sed illæ quæ sunt in purgatorio, habent dolorem de peccatis gratia informatum, sed non meritorium, quia non sunt in statu merendi. In hac autem vita, omnia tria prædicta inveniri possunt. » — Hæc ille. — Ibidem etiam dicit, in solutione secundi, quod « animæ in purgatorio dolent de peccatis; sed ille dolor non est contritio, quia deest ei contritionis efficacia. » Item, in solutione tertii, dicit quod « pœna illa quam animæ sustinent in purgatorio, non potest proprie dici satisfactio, quia satisfactio opus meritorium requirit; sed largo modo dicitur satisfactio pœnæ (β) debite solutio. » — Hæc ille. — Ex quibus apparet quod ipse videtur sensisse quod in purgatorio non est contritio univoce

dicta cum ea quæ est in hoc seculo, nec satisfactio, nec meritum univoce ut hic. Potest ergo dici breviter, quod ad deletionem venialis in purgatorio sufficit actus charitatis in Deum, detestativus peccatorum venialium in hac vita commissorum, sive talis actus dicatur proprie et univoce contritio, sive non, sive sit meritorius, sive non.

Et hæc de quæstione sufficiant. De qua benedictus Deus. Amen.

QUÆSTIO II.

UTRUM IN QUOLIBET CASU TENEATUR SACERDOS
CELARE PECCATA QUÆ SUB SIGILLO CONFESSIONIS NOVIT

SUXTA eandem distinctionem iterum quaeritur : Utrum in quolibet casu teneatur sacerdos celare peccata quæ sub sigillo confessionis novit.

Et arguitur quod non. Quia magis debet homo servare conscientiam suam quam famam alterius; quia charitas ordinata est. Sed aliquando aliquis peccatum celans, incurrit propriæ conscientie detrimentum; sicut cum in testimonium adducitur pro peccato illo, et cogitur jurare de veritate dicenda. Ergo videtur quod in aliquo casu liceat confessionem publicare.

In oppositum arguitur. Quia dicit decretalis, *de Penitentibus et remissionibus* (cap. 12) : *Caveat sacerdos ne verbo, vel signo, vel alio quovis modo producat aliquatenus peccatorem.*

In hac quæstione erunt tres articuli. In primo ponuntur conclusiones. In secundo, objectiones. In tertio, solutiones.

ARTICULUS I.

PONUNTUR CONCLUSIONES

Quantum ad primum articulum, sit

Prima conclusio : Quod sacerdos debet celare peccata sibi confessa.

Hanc ponit sanctus Thomas, præsentī distinctione, q. 3, art. 1, q^la 1. Quam probat sic : « In sacramentis ea quæ exterius aguntur, sunt signa rerum quæ interiorius contingunt. Et ideo confessio, quæ quis sacerdoti se subicit, signum est interioris quæ quis Deo subicitur. Deus autem peccatum illius qui se ei subicit per penitentiam tegit. Unde

(α) quæstionem. — conclusionem Pr.

(β) pœnæ. — penitentiam Pr.

et hoc oportet in sacramento penitentiae significari. Et ideo de necessitate sacramenti est quod quis confessionem celet; et tanquam violator sacramenti peccat qui revelat. Et, præter hoc, sunt aliae utilitates hujus celationis: quia per hoc homines ad confessionem magis attrahuntur, et simplicius peccata confitentur. » — Hæc ille.

Ex quibus potest formari talis ratio pro conclusione: Quicumque minister sacramenti agit exterius directe contra ea quæ significantur interius in sacramento, peccat. Sed revelans peccata quæ per solam confessionem novit, est hujusmodi. Ergo, etc.

Secunda conclusio est quod sacerdos debet celare non solum peccata confitentis, verum etiam alia in confessione sibi dicta, per quæ peccata confitentis possent deprehendi.

Hanc ponit sanctus Thomas, ubi supra (dist. 21, q. 3, art. 1), in solutione secundæ quæstionculæ, ubi sic dicit: « Sigillum confessionis directe non se extendit nisi ad illa quæ cadunt sub sacramentali confessione. Sed indirecte illud quod non cadit sub sacramentali confessione, etiam ad sigillum confessionis pertinet, sicut illa per quæ posset peccator vel peccatum deprehendi. Nihilominus illa et alia summo studio sunt celanda: tum propter scandalum; tum propter pravitatem quæ ex consuetudine accidere posset. » — Hæc ille.

Ex quibus sic potest argui: Sacerdos tenetur celare omnia dicta confitentis, quæ aliquo modo, primo vel secundo, directe vel indirecte, ad sigillum confessionis pertinent; cum hujusmodi sigillum non sit aliud quam debitum celandi confessionem. Sed ad tale sigillum pertinent non solum peccata confessa, sed etiam multa alia. Ergo conclusio vera.

Tertia conclusio est quod sacerdos propter nullum præceptum Ecclesiæ vel prælati debet revelare confessionem.

Hanc ponit sanctus Thomas, ubi supra (dist. 21, q. 3, art. 1), in solutione secundæ primæ quæstionculæ. Ibidem enim arguit sic: « Id ad quod quis obligatur tantum ex præcepto Ecclesiæ, non est necesse observari, mandato Ecclesiæ in contrarium facto. Sed celatio introducta est ex statuto Ecclesiæ tantum. Ergo, si per Ecclesiam præcipiatur quod quicumque scit aliquid de tali peccato, dicat, ille qui scit per confessionem, debet dicere. » Ecce argumentum. Sequitur responsio: « Dicendum, inquit, quod sicut præceptum de confessione sacramentali facienda est de jure divino, et non potest aliqua dispensatione vel jussione humana homo ab eo absolvi; ita nullus potest ad revelationem confessionis ab homine cogi vel licentiarī. Unde, si præcipiatur sub pena excommunicationis jam late,

quod dicat si scit aliquid de peccato, non debet dicere; quia debet æstimare quod intentio præcipientis est, si scit, ut homo. Si etiam exprimeretur de confessione interrogatus, non debet dicere. Nec excommunicationem incurreret: quia non est subiectus suo superiori nisi ut homo; hoc autem nescit ut homo, sed ut Deus. » — Hæc ille.

Ex quibus potest sic argui pro conclusione: Contra ea quæ sunt de jure divino, non potest cogere humana jussio, nec ad oppositum licentiarī. Sed celatio confessionis est de jure divino. Ergo, etc.

Quarta conclusio est quod sacerdos de voluntate confitentis potest revelare peccatum sibi confessum.

Hanc ponit sanctus Thomas, ubi supra (dist. 21, q. 3), art. 2, ubi sic dicit: « Duo sunt propter quæ sacerdos tenetur peccatum occultare. Primo et principaliter, quia ipsa occultatio est de essentia sacramenti, inquantum scit illud ut Deus, cujus vicem gerit ad confessionem. Alio modo, propter scandalum vitandum. Potest autem penitens facere ut illud quod sacerdos sciebat ut Deus, sciat etiam ut homo; quod facit dum licenciat eum ad dicendum; et ideo si dicat (x), non frangit sigillum confessionis. Tamen debet cavere scandalum dicendo, ne fractor prædicti sigilli reputetur. » — Hæc ille.

Ex quibus potest sic argui: Cessante causa, cessat effectus. Sed confitens dans licentiam sacerdoti revelandi suam confessionem, tollit causam celationis. Ergo et effectum.

Et in hoc primus articulus terminatur.

ARTICULUS II.

PONUNTUR OBJECTIONES

§ 1. — CONTRA PRIMAM CONCLUSIONEM

Argumenta Durandi. — Quantum ad secundum articulum, arguendum est contra conclusiones. Et quidem contra primam conclusionem; vel ejus probationes, arguit sic Durandus (dist. 21, q. 4), dicens:

Primo (6), quod ratio ad conclusionem adducta non valet. Quamvis enim illud quod agitur interius per Christum, representetur exterius per ministrum factis et verbis, vel altero eorum, quantum ad principalem effectum sacramenti; non tamen oportet quod omnes circumstantiæ represententur. Verbi gratia: minister baptizans, facto suo, quo lavat exterius, et verbo suo quod dicit, *Ego te baptizo*, etc., representat ablutionem spirituales a peccatis, quam

(x) dicat. — dicatur Pr.

(6) Primo. — Om. Pr.

Christus facit interius; et hoc est effectus principalis baptismi. Et consimiliter est in confirmatione, ordine, extrema unctione. Et eodem modo est in confessione: quia principalis effectus quem Deus facit interius, est remissio peccatorum; et istud representatur exterius per ministrum, cum dicit, *Absolve te*, etc. Celare autem peccata confessa non est effectus sacramenti, sed obligatio ministri. De qua queritur: unde veniat? Nec apparet quod veniat ex hoc ipso quod illud quod interius agitur a Christo, debet representari per illud quod geritur exterius a ministris. Hoc enim intelligitur de effectu sacramenti: sic enim, et non aliter, intelligitur quod sacramenta efficiunt quod significant.

Secundo. Quia queritur: qualiter intelligitur quod Christus celat peccata confitentium? Aut enim hoc intelligitur pro presenti seculo, vel pro futuro. Non pro presenti: quia sic Christus aequaliter celat peccata non confessa, sicut confessa; non enim revelat ista, vel illa. Si autem intelligitur pro futuro, non apparet qualiter sit verum: quia licet sacramenta significant illud quod praesentialiter efficitur, nisi recipiens sit indispositus; tamen quod significant illud quod in futuro saeculo agitur, nullus unquam dixit.

Tertio. Quia in futuro saeculo non celabuntur peccata confessa, neque inconfessa; sed omnia erunt omnibus manifesta, virtute divina. Propter quod ex isto latere non apparet quod sacerdos debeat celare peccata sibi confessa.

§ 2. — CONTRA SECUNDAM CONCLUSIONEM

Argumenta quorundam. — Contra secundam conclusionem potest argui (z). Quia, si circumstantiae peccatorum confessorum essent celandae, sicut et peccata confessa, tunc videretur quod tertia persona, cum qua confitens confitetur se peccasse, caderet sub sigillo, cum sit circumstantia peccati, et aliquid faciens ad necessitatem vel bonitatem confessionis in casu. Sed hoc consequens est falsum, propter multa.

Primo. Quia tertia persona non est peccatum, neque circumstantia peccati. Sed nihil aliud cadit sub sigillo confessionis, nisi peccatum, vel ejus circumstantia. Ergo, etc.

Secundo. Quia nihil cadit sub sigillo confessionis, nisi illud per quod confitens posset prodi. Sed quandoque confessor posset loqui de peccatis illius tertiae personae, absque prodicione confitentis. Ergo, etc.

Tertio. Quia hora, tempus et locus nihil faciunt ad expressionem peccati; ideo non cadunt sub sigillo confessionis. Ergo, a simili, nec tertia persona.

(z) Argumenta huius paragraphi et sequentis Auctor refert prout reperiuntur apud Petrum de Palude, dist. 21, q. 3.

Quarto. Quia ratio quare tenetur confessionem celare, est quia praesumitur quod Deus celet remittendo. Sed non sic praesumitur de peccato tertiae personae prodito. Ergo, etc.

Quinto. Quia nihil cadit sub sigillo confessionis, quod non spectat ad iudicium illius fori. Sed tertia persona non est huiusmodi. Ergo, etc.

Sexto. Quia genus peccati est magis intimum rei quam circumstantia. Sed genus peccati non cadit sub sigillo: quia licitum est confessori dicere, *Talis persona confessa est mihi de omnibus peccatis suis*. Ergo multo minus circumstantia tertiae personae.

Septimo. Quia confessor potest loqui de peccatis confitentis, non referendo ad ipsum. Ergo multo magis de peccatis non confitentis.

Octavo. Quia, si sic, tunc sigillum confessionis esset in praedicium observantiae divinae; quia tunc non posset corrigi tertia persona accusata in confessione.

§ 3. — CONTRA TERTIAM CONCLUSIONEM

Argumenta quorundam. — Contra tertiam conclusionem arguitur.

Primo (z). Quia ratio pro illa conclusione potissima esse videtur ista: quod Ecclesia non potest mutare illa quae pertinent ad veritatem articulorum et sacramentorum, cum praelati Ecclesiae non sint domini, sed ministri, non fundatores, sed executores; sed ad celationem confessionis tenetur minister ex natura sacramenti; ergo in hoc non potest per aliquem dispensari. — Sed ista ratio videtur deficere in minori. Quia, licet ex natura sacramenti confessionis et absolutionis teneatur poenitens ad faciendum poenitentiam sibi injunctam, tamen Papa potest cum eo dispensare, ut non teneatur eam facere; nec propter hoc dicitur veritatem sacramenti mutare.

Secundo. Quia ex natura sacramenti sacerdotii tenetur sacerdos celebrare; potest tamen Papa cum eo dispensare licite, ut non celebret.

Tertio. Quia ratio per sanctum Thomam adducta, videtur non valere. Cum enim dicit quod occultatio est de natura sacramenti, — hoc non videtur valere: quia illa occultatio non pertinet ad formam nec ad materiam sacramenti. Similiter, sine tali occultatione remaneret perfectum et integrum sacramentum. Ergo videtur quod super hoc Papa posset dispensare.

§ 4. — CONTRA QUARTAM CONCLUSIONEM

I. Argumenta Durandi. — Contra quartam conclusionem arguitur per Durandum (dist. 21, q. 4).

(z) *Primo.* — Om. Pr.

Primo. Quia, si licentia confitentis non sufficit ad dicendum id quod auditum est in confessione, nisi habeatur nova notitia, tunc non sufficiunt verba per quæ non habetur de peccato nova notitia, sed solum de præcedente notitia datur licentia. Sed per hæc verba, *Licentio te ad dicendum illud quod a me in confessione audisti*, non datur aliqua nova notitia (alioquin omnis audiens hæc verba, acciperet notitiam de peccato dicto in confessione); sed solum datur licentia, quia nec plus verba sonant. Ergo per illam nunquam est licitum sacerdoti dicere quod audivit in confessione.

Secundo. Quia, si talis licentia sufficeret, esset via ad revelationem confessionum et suspicionem criminum. Quia iudex habens aliquem suspectum de aliquo crimine, poterit ei dicere: *Da sacerdoti licentiam dicendi quod audivit de te*. Si dat licentiam, et data valeat, habebit testimonium contra se. Si non dat, et dare possit (ut ponit tua opinio), merito habebitur amplius suspectus. Et ita non erit usquequaque secretum quod dictum erat in confessione; cum oporteat vel talem licentiam dare ad revelationem confessionis, vel incurrere notam gravis suspicionis. Melius est ergo ut dicatur quod talis licentia, nec verba quæ sonant talem licentiam, sufficiunt; sed oportet quod pœnitens dicat sacerdoti extra confessionem, in generali, vel in speciali, peccatum quod vult alteri revelari.

II. Argumenta aliorum: — Ad idem arguitur ab aliis (z).

Primo. Quia sicut iudex de crimine occulto quod vidit, non potest judicare reum, per hoc quod reus dat ei licentiam ut judicet eum secundum quod scit vel vidit; ergo a simili in proposito.

Secundo. Quia in lege naturæ solus auctor (ε) ejus potest dispensare; sicut de pluralitate uxorum. Sed de lege naturæ est celare crimen. Ergo, etc.

Tertio. Quia non minus debet celare quod audivit in confessione, quam si vidisset occultum. Sed tunc non posset licentiare de dicendo: quia, sicut non potest mihi dare licentiam ut occidam eum, sic nec quod diffamem eum.

Quarto. Quia tenetur obedire prælato in licitis et honestis. Si ergo, de licentia confitentis, licet sibi revelare, ergo tunc tenetur prælato præcipienti revelare obedire; quod falsum est.

Quinto. Quia sicut quod pertinet ad forum exteriorem, de nullius licentia potest pertinere ad forum conscientiae, sic scilicet quod (γ) de licentia Papæ, ex his quæ dixi tibi in foro exteriori, possis me absolvere in pœnitentia, nisi iterum dicam tibi ut

confessori; sic nec e converso, quæ dicta sunt in hoc foro, de nullius licentia possunt dici in alio foro, nisi aliter dicatur.

Et in hoc secundus articulus terminatur.

ARTICULUS III.

PONUNTUR SOLUTIONES

§ 1. — AD ARGUMENTA CONTRA PRIMAM CONCLUSIONEM

Ad argumenta Durandi. — Quantum ad tertium articulum, respondendum est objectionibus supradictis. Et quidem

Ad primum Durandi contra primam conclusionem, negatur minor. Quia celatio peccati a Deo, est effectus principalis, vel pars effectus principalis hujus sacramenti, et non sola circumstantia. Quod patet. Nam remissio peccati et infusio gratiæ est effectus principalis hujus sacramenti. Ipsa autem peccati remissio est ejus tectio et occultatio; similiter charitas tegit peccata, vel formaliter, vel effective. Et sic tectio peccati est effectus hujus sacramenti. De prædictis Glossa, super primo versu Psalmi 31, sic dicit: *Si enim Deus texit peccata, noluit advertere; si noluit advertere, noluit animadvertere, id est, punire; noluit agnoscere, sed ignoscere. Non ergo dixit peccata tecta, tanquam ibi sint, et vivant; sed ita deleta, ut Deus non videat, id est, puniat æternaliter. Videre enim Dei est peccata punire. Unde alibi (Psalm. 50) dicit: «Averte faciem tuam a peccatis meis.» Et dicitur hoc a simili. Ita enim teguntur peccata in baptismo, sicut Ægyptii insequentes Israelitas tecti sunt in mari rubro, etc.* — Hæc Glossa. — Ex quibus patet quod occultatio et tectio peccatorum per Deum non aliud est quam peccatorum deletio, remissio et abolitio. Constat autem quod hoc est pars effectus principalis sacramenti pœnitentiæ, et non sola circumstantia. Ad hoc facit quod legitur, *Proverb. cap. 10 (v. 12): Universa delicta operit charitas.* Cujus simile habetur, *Jacobi capit. 5 (v. 20): Charitas operit multitudinem peccatorum.* Cum ergo effectus hujus sacramenti sit gratiæ et charitatis infusio, et effectus charitatis sit peccatorum opertio, vel occultatio, aut tectio, consequens est quod occultatio peccatorum sit effectus hujus sacramenti, mediatum vel immediatum.

Ad secundum patet responsio per prædicta. Quia Christus celat et occultat peccata vere confitentium, tam in præsentī sæculo, quam in futuro. In præsentī quidem, per deletionem maculæ et offensæ ac reatus pœnæ; in futuro vero sæculo, celat ea, quia

(a) Hæc argumenta reperies apud Petrum de Palude, dist. 21, q. 3.

(ε) auctor, — actor Pr.

(γ) quod, — quasi Pr.

nullus (α) ea videbit ad confusionem peccantis confitentis. De hoc sanctus Thomas, 4. *Sentent.*, dist. 43, q. 1, art. 5, q^{la} 2, in solutione tertii argumenti, sic dicit: « Publicatio peccatorum ad ignominiam peccantis, est effectus negligentiae quae committitur in omissione confessionis. Sed quod peccata sanctorum revelentur, non poterit eis esse in erubescuntiam vel verecundiam, sicut nec Mariae Magdalene est in confusione quod peccata sua publice in Ecclesia recitantur: quia verecundia est timor ingloriationis, ut dicit Damascenus (*de Fid. Orth.*, lib. 2, cap. 15); qui in beatis esse non poterit. Sed talis publicatio erit eis ad magnam gloriam, propter poenitentiam quam fecerunt, sicut confessor laudat eum qui magna scelera fortiter confitetur. Dicuntur autem peccata esse tecta vel deleta, quia Deus non videt ea ad puniendum. » — Hæc ille.

Dicitur secundo, quod falsum dicit arguens, in hoc quod dicit nullum doctorem dixisse quod sacramenta non significant illud quod seculo futuro agitur. Hujus enim falsitas patet multipliciter. Tum quia sanctus Thomas, 4. *Sentent.*, dist. 1, q. 1, art. 1, q^{la} 1, in solutione quarti, sic dicit: « Sacramenta novae legis tria significant: scilicet causam primam sanctificantem, sicut baptismus, mortem Christi; et quantum ad hoc sunt signa rememorativa. Item, significant effectum sanctificationis quem faciunt; et hæc significatio est eis principalis; et sic sunt signa demonstrativa. Nec obstat si quis sanctitatem non recipit: quia non est ex defectu sacramenti, quod, quantum est in se, natum est gratiam conferre. Item, significant finem sanctificationis, scilicet æternam gloriam; et quantum ad hoc sunt signa pronostica. » — Hæc ille. — Simile dicit, 3 p., q. 60, art. 3. Tum etiam quia sacramentum Eucharistiae significat fruitionem beatificam, secundum quod ostendit sanctus Thomas, 3 p., q. 73, art. 4. Tum quia sacramentum matrimonii significat conjunctionem Christi et Ecclesiae per gloriam, non solum per gratiam, ut communiter dicunt Doctores, super 4. *Sentent.*, dist. 26.

Ad tertium patet responsio per prædicta.

§ 2. — AD ARGUMENTA CONTRA SECUNDAM CONCLUSIONEM

Ad argumenta quorundam. — Ad primum contra secundam conclusionem, respondet Petrus de Palude (dist. 21, q. 3), dicens: « Peccata confitentis, in relatione ad ipsum, cadunt sub sigillo confessionis de necessitate et absolute, primo, directe, et explicitè, et ex omnibus causis. Persona autem cum qua poenitens confitetur se peccasse, cadit quidem (β) de necessitate et absolute, non primo,

sed ex consequenti, indirecte, et implicite, et non ex omnibus causis, sed ex aliquibus. Peccata autem ipsius poenitentis, non referendo ea ad determinatam personam (sicut cum aliquis dicit: *Ego audivisti tale quid*, quod tamen non audivit nisi in confessione), cadunt sub sigillo de necessitate; non tamen absolute, sed sub conditione, scilicet si ex prolatione talium verborum posset per se vel per accidens, directe (α) vel indirecte, aliqua verecundia, vel confusio, vel suspicio mala generari (δ), vel aliud nocumentum confitenti provenire. Ea autem quae poenitens interserit in confessione, quae non sunt peccata, nec circumstantiae, nec potentia deducere in manifestationem confitentis (ut quod in tali terra sunt bona blada, vel hujusmodi), non cadunt sub sigillo, nisi de congruitate, si in dicendo illa non det intelligere confessori quod velit ea celari. Unde confessor dicens se audisse ea, mendax non est; quia per comparisonem ad ea non representat personam Dei, sed hominis. » — Hæc Petrus. — Quod autem tertia persona cum qua confitetur se peccasse, cadat sub sigillo, probat: « Quia, sicut ex parte confessoris tam principalis quam accessorius tenetur confessionem celare, ut sacerdos et interpres; sic ex parte confitentis debet celari et principalis, id est, poenitens, et accessorius, id est, cum quo dicit se peccasse, sive confitens bene faciat dicendo, sive non. Cum enim sigillum sit annexum sacramentali confessioni, illa directe sunt celanda, quae sunt directe materia sacramenti. Hujusmodi autem sunt peccata, et circumstantiae ejus quae sunt de necessitate vel bonitate confessionis. Hujusmodi autem est tertia persona. » — Ideo ad formam primi argumenti, dicitur, negando minorem: quia, licet solum peccatum, vel peccati circumstantia, necessario cadat sub sigillo peccati primo et directe et explicitè et ex omnibus causis; tamen tertia persona cadit sub sigillo ex consequenti, indirecte, implicite, etc., ut dictum est.

Ad secundum, negatur major, ut patet ex dictis.

Ad tertium, negatur similitudo, ut patet ex dictis.

Ad quantum respondet Petrus (ibid.), dicens quod « illa non est tota ratio celationis: quia, si constaret confessori quod confitens non poeniteret, et ex consequenti quod Deus non indulgeret, tamen tenetur celare ». — Hæc Petrus, et bene, concorditer sancto Thomae, praesenti distinctione, q. 3, art. 1, q^{la} 1, in solutione primi, ubi sic dicit: « Quidam dicunt quod sacerdos non tenetur celare vel servare sub sigillo confessionis nisi peccata de quibus confitens emendationem promittit; alias potest ea dicere ei qui potest prodesse, et non obesse. Sed hæc opinio erronea videtur, cum sit

(α) nullus. — nullius Pr.

(β) quidem. — quantum est Pr.

(α) directe. — Om. Pr.

(δ) mala generari. — malignari Pr.

contra veritatem sacramenti. Sicut enim baptismus est sacramentum, quamvis aliquis fictus accedat; nec est mutandum propter hoc aliquid de essentialibus sacramenti; ita confessio non desinit esse sacramentalis, quamvis ille qui confitetur, emendationem non proponat. Et ideo nihilominus sub occulto tenendum est. » — Hæc ille.

Ad quintum, negatur major, nisi intelligatur de his quæ cadunt sub sigillo primo et directe et explicitè. Si autem major ita intelligatur, minor non bene subsumitur sub majori. Ideo conclusio non sequitur.

Ad sextum respondet Petrus (ibid.), quod « confessio proprie non est nisi de peccatis. Et ideo, si confessor dicit sibi aliquem confessum de peccatis suis, nihil ponit in palam quod esset occultum; maxime quia, si dixerimus quod peccatum non habemus, etc. (1 Joan. 1, v. 8). Sed si diceret aliquem esse sibi confessum de magnis et multis peccatis, esset revelator confessionis. Ideo, etc. ».

Ad septimum dicit Petrus (ibid.), quod « minor est falsa, quando per locutionem de peccatis confessis potest deveniri per se vel per accidens, directe vel indirecte, per quemcumque modum, in aliquam cognitionem, vel suspicionem, vel opinionem, vel dubitationem de confesso; vel inquantum per hoc potest sibi venire detrimentum in anima, vel corpore, vel possessione, vel fama, vel amicis; vel inquantum per hoc potest in populo scandalum generari, vel confessio magis odiosa, vel minus dilecta, vel magis onerosa, vel minus pretiosa reputari. Raro autem vel nunquam potest contingere quin ex revelatione peccatorum in confessione auditorum, per viam aliam non scitorum, possit contingere aliquod de prædictis inconvenientibus; quamvis forte quandoque nullum contingat. Unde multum haberet cavere quod non dicat, vel quomodo dicat ». — Hæc Petrus, et bene.

Ad octavum, negatur consequentia. Nec valet probatio. Quia aut accusans in confessione tertiam personam, dat confessori licentiam illud revelandi; aut non. Si sic, tunc idem est ac si confessor illud sciret ut homo; et eodem modo potest procedere circa tertiam personam accusatam, sicut in correctione fraterna. Si non, tunc confessor non tenetur aliquo modo corrigere, nec aliud remedium adhibere. De hoc, in simili, sanctus Thomas, præsentī distinctione, q. 3, art. 1, q¹a 1, in solutione primi, post verba superius recitata in solutione quarti, sic subdit: « Nec tamen sigillum confessionis contra charitatem militat. Quia charitas non requirit quod apponatur remedium peccato quod homo nescit. Illud autem quod sub confessione scitur, est quasi nescitum, cum nesciat ut homo, sed ut Deus. Tamen aliquod remedium adhibere debet in prædictis casibus, quantum potest, sine revelatione confessionis; sicut monendo eos qui confitentur, et aliis diligen-

tiam apponendo, ne corrumpantur per hæresim. Potest etiam dicere prælato, quod diligentius invigilet circa gregem suum; ita tamen quod non dicat aliquid per quod verbo aut nutu confitentem prodatur. » — Hæc ille. — Et loquitur de casu quo aliquis in confessione scit aliquem hæreticum, quem non potest ad hoc inducere quod desistat a corruptione plebis. Et similiter de illo qui scit per confessionem affinitatem esse inter aliquos qui contrahere volunt. Sic dico in casu argumenti nostri.

Confirmantur omnia dicta de celatione tertiæ personæ ex dictis Petri. « Quia, cum pœnitentia sit sacramentum, sacerdos tenetur celare omne illud sibi dictum in confessione, quo confitens prodi posset, et mala suspicio generari; sic autem est in proposito, de tertiâ personâ, cum qua pœnitens confitetur se peccasse. Secundo, quia hoc retraheret homines a confessione: non tantum enim homo timet læsionem famæ propriæ, sed etiam personæ vinculo amicitiae sibi conjunctæ. »

§ 3. — AD ARGUMENTA CONTRA TERTIAM CONCLUSIONEM

Ad argumenta quorundam. — **Ad primum** contra tertiam conclusionem, respondet Petrus (dist. 21, q. 3), quod « illa responsio quæ ibidem recitatur, quæ est Durandi, satis bona est. Et potest sic sustineri: quia, sicut leve potest prohiberi ne actu feratur sursum, etiam manente levitate, sed non potest prohiberi ne aptitudine feratur sursum, cum hæc sit natura ejus, nisi natura ejus mutetur; sic, cum hæc sit natura confessionis, quod obliget confessorem ad secretum, potest quidem de facto revelare, manente natura confessionis, sed non potest non teneri ad celandum, nisi natura confessionis mutetur, quam solus Deus mutare potest. Et quod dicitur de satisfactione, non valet: quia non consequitur per se naturam confessionis, sed mediante præcepto hominis qui injungit. Unde in poena taxata in iudicio Dei, Papa non potest dispensare ne solvatur, licet possit dispensare unde solvitur; sed in taxata ab homine, sic, et ipse qui dedit, vel superior; sicut Papa potest dispensare cum ordinato in sacris, quod contrahat matrimonium, quia castitas non est annexa ordini sacro ex natura sacramenti, sed ex statuto humano. » — Hæc Petrus, et bene.

Ad secundum dicit (ibid.) quod « natura sacerdotii non est quod teneatur celebrare, sed quod possit celebrare. Et hanc potestatem Papa non potest sibi auferre, quia nihil aliud est sacerdotium quam potestas celebrandi. Quod autem teneatur celebrare, non est ex natura sacramenti, ut sacramentum est, sed ex generali ratione, qua non debet in vanum recipere gratiam Dei. Clarius tamen est ratio quam sanctus Thomas tangit: quia scilicet ita est de præ-

cepto divino confessionem celare, sicut facere; unde, sicut Papa non potest dispensare in secundo, ita nec in primo. » — Hæc Petrus, et bene, conformiter dictis sancti Thomæ in probatione recitatis.

Ad tertium dicitur quod celatio vel occultatio confessionis dicitur esse de natura sacramenti pœnitentiæ, triplici ratione. Prima est: quia est pars formalis, non positiva, sed negativa, vel privativa, ipsius sacramenti pœnitentiæ, sicut absolutio confessoris dicitur pars formalis positiva ejusdem sacramenti; et sicut absolutio significat remissionem peccati interioris et ejus deletionem in relatione ad hominem, sic celatio confessoris significat eandem remissionem et obligationem in relatione ad Deum. Secunda est: quia, si talis celatio non esset pars sacramenti in quantum est causa remissionis peccati, est tamen pars ejus in quantum est perfectum signum abolitionis reatus ex parte hominis, et offensæ ex parte Dei. Tertia est: quia, etsi talis celatio nullo modo posset dici pars sacramenti, tamen obligatio ad talem celationem est propria passio consequens ipsum sacramentum in ministro sacramenti, qui, ex hoc ipso quod tale sacramentum ministrat, obligatur ad hujusmodi celationem.

Et ad hoc concordat Petrus dicens (ibid.): « Quod Thomas dicit, quod occultatio est de essentia sacramenti, non est sic intelligendum quod sit ejus materia vel forma: cum dicat in solutione secundi argumenti ad primam quæstiunculam (x) quod *præceptum de confessione celanda consequitur ipsum sacramentum*; essentia autem sacramenti non consequitur sacramentum. Sed intelligit quod de essentia, id est, natura sacramenti, sit obligatio ad occultationem: sicut diceretur de essentia levis sursum ferri; vel sicut de essentia matrimonii est reddere debitum, id est, obligatio ad hoc ipsum. In qua non potest Papa dispensare. Quamvis enim in præceptis divinis Papa aliquando dispenset, sicut in votis, quorum redditio est de jure divino; non sic tamen in præceptis sacramentalibus, quia non potest dispensare quin homo debeat baptizari et confiteri. Non ergo licet, etiam (6) propter superioris obedientiam vel præceptum: quia nemo tenetur obedire alicui in illo in quo est illi superior; sicut autem delegatus a Papa est major ordinario in causa sibi commissa (unde in illo non tenetur sibi obedire), sic sacerdos, in hoc quod audit confessionem, est vicarius Christi, ratione characteris; ideo, etc. » — Hæc Petrus, et bene.

Verumtamen quod dicit, præceptum de occultatione confessionis consequi ad ipsum sacramentum, non legi in *Scripto* sancti Thomæ. Et, dato quod ita dicat, intelligi potest de consequentia logicali, sicut animal sequitur ad hominem; non autem de

consequentia physica vel metaphysica, qua totum sequitur ad partem, et accidens ad subjectum.

Ad aliud autem quod in argumento inferitur, scilicet quod sine tali celatione est perfectum sacramentum; — dicitur quod non est perfectum in genere signi, ut dictum est, licet posset dici perfectum in genere causæ, vel perfectione primaria, non autem secundaria. Et multis aliis modis potest ad hoc dici.

§ 4. — AD ARGUMENTUM CONTRA QUARTAM CONCLUSIONEM

I. Ad argumenta Durandi. — Ad primum contra quartam conclusionem, dicitur, negando minorem. Per hoc enim quod confitens dat confessori licentiam revelandi peccata prius sibi confessa, dat sibi novam notitiam de peccatis, et si non notitiam *quid sunt*, saltem notitiam *quia sunt*, aut si *sunt*, aut *propter quid sunt*. Cognoscit enim noviter peccata illa, quantum ad aliquam eorum conditionem: puta quod scit ea ut homo, non solum ut Deus; et quod sunt in potestate ejus non solum ut materia absolutionis, sed etiam ut materia consilii et collationis cum alio, et salutiferæ inquisitionis apud superiorem vel doctiorem se. Et sic novo modo cognoscit ea; quia novo modo sunt in potestate sua, et ipse hoc scit noviter.

Verumtamen Petrus ad hoc argumentum sic dicit (dist. 21, q. 3): « Sicut illud quod ego tradidi tibi ut depositum, sine nova receptione et traditione possum facere quod habeas illud ut donum vel mutuum, dicendo: *Quod habebas ut depositum, habebas ut mutuum vel donum* (quod etiam videtur facere, dando tibi licentiam utendi ad voluntatem tuam; hoc enim faciendo, jam quasi volo (x) quod illud quod prius habebatur ut depositum, amplius non habeatur ut depositum), et qui prius alienando furtum committebas, sic utens deposito nunc licite uteris, quamvis lex depositi sit de jure divino, quia est in favorem deponentis, cui potest renuntiare, et sicut a principio poterat credere ut depositum vel ut donum, sic ex post facto potest mutare propositum; ita etiam dicendum est in proposito, quod, sicut confitens potuit illud dicere per modum simplicis narrationis ut homini, quod dixit ut Deo, sic postea potest facere quod illud quod erat dictum ut Deo, habeat ut homo, sine hoc quod iterum sibi dicat, ex hoc solum quod dicit: *Jam non habeas illud ut dictum in confessione; sed ut dictum simpliciter, et in foro exteriori*; licet Papa hoc non possit, quia in ejus favorem non statuit Deus, sed confitentis. Et si dicat, *Do tibi licentiam dicendi ad libitum*, hoc est dicere, in effectum, quod habeas hoc ut homo. Unde, etsi non possit licentiarum per modum dispen-

(x) quæstiunculam. — quæstionem Pr.

(6) etiam. — Om. Pr.

(x) jam quasi volo. — videtur Pr.

santis et directe, potest tamen indirecte, per hoc quod ex nunc incipit illud habere commissum ut homo, et non ut, Deus. Et sic mutatur titulus sciendi, sicut titulus habendi. Ideo non est fractio sigilli, sicut, in exemplo prius adducto, non est fractio depositi. Si ergo dicatur: *Papa non potest licentiaré; ergo nec iste*, — non est simile: quia hoc non est in favorem Papæ, sed confitentis; vel quia Papa non potest facere quod sciat ut homo: sicut Papa non posset dicere habenti alienum depositum, *Habeas illud ut mutuum vel donum*, quia non est suum, et mutuum dicitur quasi de meo fit tuum, et dare est accipientis facere; hoc autem potest facere deponens, qui est dominus. — Et si dicatur quod celatio confessionis est de jure divino; si ergo non valet licentia Papæ nec totius militantis Ecclesiæ, multo minus licentia privæ personæ valet; — dicendum quod immo, quando est in favorem concedentis. Potest enim vir licentiaré uxorem ad vovendum castitatem, et ex tunc non tenetur ei debitum reddere; quia, licet de jure divino conjux teneatur reddere debitum petenti, tamen quia est in favorem petentis, ille contra hoc potest licentiaré; quod Papa non potest. Unde quando interdicitur illis qui contra interdictum Ecclesiæ contrahunt, ne simul cohabitent, intelligitur petendo debitum, non reddendo. — Item, cum dicitur quod confessor non potest hoc dicere, nisi alio modo sciat, etc.; — dicendum quod alio modo scire contingit dupliciter. Uno modo, quia hoc sciat per aliam scientiam secundum rem; et sic potest facere alius a confitente quod ille aliter sciat. Alio modo, quod aliter sciat secundum modum sciendi; et quod secretum habeat non ut secretum; et hoc solum potest facere ille qui commisit, sine hoc quod illud iterum sibi replicet; et similiter quod illud quod usque nunc habuit ut Deus, amodo habeat ut homo. Et uterque modus sufficit ad hoc quod liceat dicere. Sicut enim sigillum confessionis est de jure divino, sic sigillum secreti; quia revelare arcana est contra Sacram Scripturam. Sicut ergo nullus potest facere, ad minus privatus, quod aliquis licite revelet alterius secretum, quamdiu scit illud ut secretum, sed hoc potest facere ille qui commisit tale secretum, dicens, *Ex tunc non habeas sub secreto*, et, eo ipso quod licentiat eum ad dicendum, videtur dicere quod non plus habeatur ut secretum, nec plus reputatur revelator secreti si dicit; sic, in proposito, licet sit majus sigillum confessionis quam secreti. Et si non est hic nova notitia, est tamen novus modus notitiæ, qui sufficit. » — Hæc Petrus.

Cum predictis concordat beatus Thomas, præsentis distinctione, q. 3, art. 2, in solutione primi. Arguit enim sic: « Quod non potest superior, non potest inferior. Sed Papa non posset aliquem licentiaré quod peccatum quod scit in confessione, dicat alteri. Ergo nec ille qui confitetur, potest illum

licentiaré. » Ecce argumentum. Sequitur responsio: « Dicendum quod Papa non potest licentiaré eum ut dicat, quia non potest facere quod sciat ut homo; quod potest facere ille qui confitetur. » — Hæc ille. — Item, ibidem, in solutione secundi, sic dicit: « Non ex hoc tollitur illud quod propter commune bonum institutum est; quia sigillum confessionis non frangitur, quia dicitur quod alio modo scitur. » — Hæc ille.

Ad secundum respondet Petrus (ibid.), dicens quod « ex hoc non sequitur aliquod inconveniens: quia, si talis non obtemperet judici dicenti, *Da sacerdoti licentiam revelandi*, nulla suspicio oritur; quia hoc facere non tenetur, nec testem contra se producere. Unde, in Jure, testis non debet torqueri contra dominum, sed pro domino. Si tamen quaeritur a domino an velit servum torqueri, si dicat *Nolo*, non propter hoc est suspicio contra eum de delicto: quia alia de causa potest hoc nolle quam quia sibi conscius. Et similiter est in proposito: quia non vult quod ille de confessione loquatur, propter scandalum forte. Si autem det illi licentiam, non propter hoc paratur sibi præjudicium, si imponat sibi falsum: quia poterit dicere, *Dedi sibi licentiam dicendi quod sibi dixi, sed hoc non dixi sibi*; et unus testis non probat; nisi vellet stare dicto ejus. Nec tunc etiam sacerdos tenetur dicere, licet possit. Item, quia ex audientia confessionis confessor est obligatus ad medendum illi; ideo licentia confitentis non dat ei quod possit hoc revelare, nisi ad bonum confitentis, et non aliter ». — Hæc Petrus, et bene. — Et hoc concedit sanctus Thomas, in simili. Arguit enim sic, ubi supra (dist. 21, q. 3, art. 2, arg. 3): « Si posset sacerdos licentiaré, videretur dari pallium malitiæ malis sacerdotibus: quia possent prætere sibi datam esse licentiam, et sic impune peccarent. » Ecce argumentum. Sequitur responsio: « Dicendum, inquit, quod ex hoc non datur aliqua impunitas malis sacerdotibus: quia imminet eis probatio, si accusantur, quod de licentia confitentis revelaverint. » — Hæc ille. — Ita dico in proposito: in casu quo confessor falsum imponeret confitenti, imminet ei probatio quod illa in confessione audierit.

II. Ad argumenta aliorum. — Ad primum aliorum respondet Petrus (dist. 21, q. 3), dicens quod « non valet similitudo. Quia non licet judicare ex his quæ vidit ut privatus, nisi videat ut iudex, sive sit obligatus ad secretum, sive non. Sed ad hoc quod homo loquatur de aliquo, sufficit quod illud habeat ut homo; nec oportet quod illud habeat ut homo iudex. Licentia autem loquendi facit quod habeat ut homo, non autem quod habeat ut iudex ». — Hæc ille.

Ad secundum dicit (ibid.) quod (α) « regula Juris (α) quod. — quia Pr.

est quod unicuique licet renuntiare his quæ pro se introducta sunt. Vel dicendum quod lex naturæ est quod tamdiu celet, quamdiu habet ut Deus; sicut dictum est de deposito vel de matrimonio (α). »

Ad tertium dicit (ibid.) quod « minor vera est, in casu in quo non liceret illi prodere seipsum, nec liceret per alium. Sed ubi agitur ad ejus bonum (puta quod diceret illi qui posset prodesse, vel absolviendo, vel consulendo, ubi nominata persona hoc melius faceret), tunc secus est (β). »

Ad quartum dicit Petrus (ibid.) quod « argumentum solvit seipsum. Quia non tenetur aliquis obedire prælato in omnibus licitis, puta in levando festucam, sed in illis in quibus prælatus est; quod non est in occultis. Sed si puniretur peccatum alias pertinens ad cognitionem judicis, forte per infamiam juris, utrum (γ) tunc ille teneretur, quia tunc ipsemet confitens teneretur dicere veritatem? Dico quod non deberet dicere, sed peccaret, nec per consequens teneretur: quia fori non sunt miscendi. Non enim ex confessione facta coram iudice laico damnatur quis coram ecclesiastico. Sed multo minus hic non tenetur testificari, quando ex suo testimonio nihil potest judicari, etiam cum alio testimonio ». — Hæc ille, et bene, concorditer sancto Thomæ, primo *Quodlibeto*, art. 15, ubi querit: Utrum religiosus teneatur secretum fidei suæ commissum revelare prælato præcipienti. Dicit enim quod secretum auditum in confessione nullo modo debet revelare prælato præcipienti. Simile dicit, quarto *Quodlibeto*, art. 12, ubi querit: Utrum subditus teneatur obedire prælato præcipienti revelationem criminis occulti. Ibi enim dicit quod peccatum, si sit simpliciter occultum, ita quod nullo modo provenit ad notitiam multorum, non est revelandum prælato præcipienti.

Ad quintum dicit Petrus (ibid.), quod « argumentum verum concludit, quod ea quæ dicta sunt in foro conscientie, de nullius licentia possunt dici in alio foro, nisi aliter dicantur, ut ex hoc feratur sententia; sed aliter sic, ut dictum est ». — Hæc Petrus, et bene.

Ad argumentum contra questionem (δ), respondet sanctus Thomas, præsentī distinctione, q. 3, art. 1, q^{la} 1, in solutione tertij, dicens: « Homo non adducitur in testimonium nisi ut homo; et ideo absque læsione conscientie potest jurare se nescire quod scit tantum ut Deus. » — Hæc ille.

Durandus vero (dist. 21, q. 4) videtur velle quod ista responsio imperfecta est, nisi amplius addatur. Inquit enim sic: « Sciens aliquid solum per confes-

sionem, si inducitur in testem, et cogitur jurare de veritate dicenda, potest sine scrupulo conscientie dicere se nescire: quia, cum loquatur ut subditus, quia coactus, non tenetur respondere nisi de his quæ scit ut subditus; et quia sacerdos audiens confessionem nulli est subditus, nisi Christo, cujus vicem gerit; ut subditus autem cuicumque alteri, nihil scit de pertinentibus ad confessionem; ideo potest secure se nescire dicere. Si autem non cogitur, sed sponte testificatur, vel in communi locutione dicit se nihil scire, mentitur: quia, licet nesciat ut subditus homini (propter quod excusatur, cum cogitur), scit tamen; et ideo negans absolute se scire, mentitur. Quod patet: quia si diceret Scio, verum diceret; ergo si dicat Nescio, falsum dicit; impossibile est enim quod utraque pars contradictionis sit vera, relata ad idem. » — Hæc Durandus.

Sed contra hoc replicat Petrus (dist. 21, q. 3), dicens: « De teste omnes concedunt quod potest dicere juratus se nescire id quod nescit nisi per confessionem, quia nescit ut subditus, etc.; sicut in Jure est argumentum, scilicet quod veniens in quantum alia persona contra juramentum quod præstitit ut alia persona, non est perjurus. Nec obstat exceptio rei judicatæ, nisi sit eadem res, eadem personæ, et eadem causa petendi. — Sed contra illud quod singulariter dicunt (scilicet, in communi locutione, non coactus, mentiri si dicat se nescire), est: quia sicut loquendo ut testis coactus, loquitur ut subditus homini tantum, et ideo de his quæ non novit ut subditus, potest dicere Nescio, licet aliter sciat, sed illud non debet exprimi, quia jam innueret se aliter scire; ita quando sponte testificatur, vel in communi locutione loquitur ut homo, et non ut Christi vicarius, potest dicere se nescire; et ideo intelligendum est de his quæ novit ut homo. — Ad id ergo quod dicunt, quod ipse negat se scire absolute, et tamen scit, ergo mentitur, — vera est major, sub hoc sensu, quod qui negat se scire aliquid omni modo, dicens, *Nullo modo sciendi scio illud*, si scit illud aliquo modo, mentitur, et peccat, si juret, si tamen illa negativa sit ita universalis secundum mentem sicut est secundum verba; alias, cum sermo sit subjectus intentioni, et non econtra, quantumcumque verba sint generalia, si loquens intendat se restringere, et audiens similiter debet intelligere, non est mendacium. Et sic est in proposito: quia qui confessionem audit, non intendit de illis loqui; qui autem eum audit in communi locutione, vel in quacumque depositione, coacta vel spontanea, non debet intelligere de confessione, de qua non licet respondere nec deponere; sermones enim requirendi et recipiendi sunt secundum materiam. — Ad aliud autem quod dicunt, quod si una pars contradictionis est vera, reliqua est falsa; — dicendum quod verum est; sed contradictio non est nisi unius et ejusdem et secundum idem. Dicitur autem

(α) Cfr. ea quæ in præsentī paragrapho dicta sunt ad primum Durandi.

(β) est. — esset Pr.

(γ) utrum. — Om. Pr.

(δ) questionem. — conclusionem Pr.

aliquid scire dupliciter : uno modo, per confessionem, et ut Deus; alio modo, in vulgari, et ut homo. Caus. 22, q. 5, can. *Hoc videtur* (x), dicitur quis scire quod audivit, vel vidit, vel alias conscius fuit. Dicere ergo, *Scio ut homo*, et *Nescio ut homo*, contradicunt, et altera existente falsa, altera est vera. Et vera est illa qua dicit, *Nescio ut homo*; et ista est falsa, *Scio ut homo*, si sic loqui intendat. Similiter, *Scio ut Deus*, est vera; *Nescio ut Deus*, est falsa. Unde si dicit, *Non audivi hoc in confessione*, cum audisset, aperte mentiretur. Sed si dicat, *Nescio ut homo*, vera est; *Scio ut Deus*, vera est; nec contradicit. Si ergo dicat simpliciter, *Scio*, si intendat dicere *ut homo*, mentitur; si autem *ut Deus*, verum dicit; sed delinquit (z), si per hoc in notitiam personæ possit deveniri. Vel potest veraciter dicere, *Nescio ut Deus*, nec aliter : quia, proprie loquendo, ipse nescit; quia ignorat utrum ille confitendo verum dixerit, an non. Unde Bernardus: *Nihil minus scio, quam quod per confessionem scio*. Et, pari ratione, videtur quod possit ipsum purgare quando venit primo ad purgandum, et postea confessus est ei crimen : quia sicut ubi est testis coactus jurat quod nescit, et verum est ut homo; ita et nunc jurat quod credit eum verum jurasse, et verum est ut homo, quia non ut Deus purgat eum. Sicut Christus dixit (Joann. 7, v. 8) : *Ego autem non ascendam ad diem festum hunc*, et tamen ascendit; nec fuit mendacium, quia verum fuit in manifesto. Similiter quando dixit (Marc. 13, v. 32), *De die autem et hora illa nemo scit, nec Filius hominis*, verum est secundum quod homo, et per scientiam acquisitam; sed per infusam. — Hæc Petrus, et bene.

Verumtamen in dictis ejus et sancti Thomæ et Durandi simul occurrit dubium : quomodo duæ propositiones singulares de omnino eodem subjecto et prædicato et copula, solum differentes secundum affirmationem et negationem, negantur esse contradictoriæ propter aliam et aliam intentionem proferentis eas, potissime ubi non intervenit æquivocatio, nec amphibologia, nec alius modus multipliciter habens ortum ex incompleto vel complexo? Cujusmodi sunt istæ duæ, *Ego scio hoc*, *Ego non scio hoc*. Istæ enim videntur habere omnia requisita ad contradictionem : quia sunt ad idem, scilicet prædicatum; et secundum idem, scilicet de eodem subjecto; et similiter quia ambæ sunt de inesse sine termino modali, et respectu ejusdem temporis; utraque enim est de præsentis; nec aliqua additio fit ad subjectum vel prædicatum vel copulam unius, præter negationem, quæ non fiat ad subjectum vel prædicatum vel copulam alterius; licet proferens

eas formet duas categoricas in mente de dissimilibus subjectis aut prædicatis aut copulis. Et ideo bene videretur quod illæ mentales non essent contradictoriæ, quia non habent omnia requisita ad contradictionem; secus autem de illis duabus vocalibus. Nisi dicatur quod in illis duabus vocalibus est multipliciter, propter hoc verbum *scio*, quod in se continet variam æquivocationem vel multam notitiam : tum quia potest importare quandoque notitiam veritatis necessariæ, et quandoque notitiam veritatis contingentis; vel quandoque notitiam certam, et quandoque notitiam opinativam, vel dubitationem, vel suspicionem; similiter quandoque notitiam hominis ut homo, quandoque notitiam hominis ut Dei vicarius est; et multas alias æquivocationes. Talis autem æquivocatio impedit contradictionem propositionum vocalium, dato quod sint de eodem subjecto, prædicato et copula; potissime quia in talibus non totum quod affirmatur in una, negatur totum et totaliter in alia, sicut est in proposito. Ideo utraque talium quæ videntur contradictoriæ, potest esse vera simul cum alia. Nec obstat si additiones et restrictiones quæ fiunt in mente, non exprimantur in voce : quia voces sunt ad placitum, et proferens vocem potest significare aliquid sibiipsi, quod non significat nec significare intendit alteri; unde voces illæ non contradicunt apud dicentem, etsi apud audientem contradicant, quia aliud significant audienti, et aliud dicenti.⁴

Secundum dubium est in dictis Petri, cum dicit quod confessor potest confitentem purgare, asserendo quod credit eum verum jurasse, quia credit hoc ut homo, etc. Hoc enim non videtur verum. Quia licet confessor nesciat ut homo peccata confessi, nec quod confessus juret verum vel falsum; verumtamen ex hoc non sequitur quod confessor ut homo credit eum verum jurare, nec quod debeat hoc credere, nec jurare aut asserere quod alius dicat verum, nec præbere testimonium suæ falsitati. Non enim ista sunt contradictoria, nec contraria immediata, quorum alterum oporteat esse verum, scilicet, *Nescio ut homo quod iste falsum dicat, vel juret*, et, *Credo ut homo*, vel, *Scio ut homo quod iste verum juret* : quia potest contingere casus quod neutrum scit, et neutrum credit, neutrum opinatur, de neutro cogitat ut homo. — Quod autem additur de dictis Christi, verum est; sed non multum est ad propositum. Quia Deus est auctor (α) rerum et signorum mentalium, vocalium et scriptorum, et aliorum quorumcumque, ideo in potestate sua est adhibere res, et non solum signa, ad significandum, juxta suum beneplacitum; non taliter vero nec tante est in potestate hominum. Et si aliquando voces et signa humanitus inventa, sint in hominum potestate, non tamen in potestate juridica

(x) Caus. 22, q. 5, can. *Hoc videtur*. — 32, q. 1. *Hoc vere Pr.*

(z) *delinquit*. — *relinquit Pr.*

(x) *auctor*. — *actor Pr.*

ad utendum signis hujusmodi in deceptionem proximi, contra communem usum signorum apud homines.

Utrum autem juramentum obliget secundum intentionem recipientis, non est multum ad propositum necessarium. Sed super hoc dicit sanctus Thomas, 3. *Sentent.*, dist. 39, q. 1, art. 3, in solutione tertiæ quæstionculæ, ubi: « Juramentum, inquit, promissorium obligat hac necessitate ut culpa evitetur. Unde obligat ad omne illud faciendum, quo non facto, culpa incurritur. Distinguendum est ergo in eo qui jurat. Aut enim simpliciter, aut dolose jurat. Si jurat dolose, ex duabus partibus potest culpa sequi: scilicet ex fractione sacramenti, et ex dolo. Quamvis ergo ex ipsa ratione juramenti, inquantum juramentum, non obligetur ad servandum ipsum nisi secundum suam intentionem; tamen ex necessitate juramenti, inquantum fuit dolosum, obligatur ad servandum taliter quod ex ejus dolo alius non ledatur; et hoc est quando secundum intentionem recipientis implet juramentum. Si autem simpliciter juret, absque omni dolo, tunc in foro conscientie non obligatur nisi secundum suam intentionem; sed in foro contentioso, ubi intentio ignoratur, obligatur secundum quod verba communiter accipi solent. » — Hæc ille. — Simile dicit, 2^a 2^e, q. 89, art. 7, in solutione quarti: « Dicendum, inquit, quod quando non est eadem intentio jurantis et ejus cui jurat, si hoc provenit ex dolo jurantis, debet juramentum servari secundum sanum intellectum ejus cui juratur. Si autem jurans dolum non adhibeat, obligatur secundum intentionem jurantis. » — Hæc ille.

Et hæc de quæstione sufficiant. De qua benedictus Deus. Amen.

DISTINCTIO XXII.

QUÆSTIO I.

UTRUM PŒNITENTIA INTERIOR SIT RES SACRAMENTI
PŒNITENTIÆ

IN CA. vigesimamsecundam distinctionem 4. *Sententiarum* queritur primo: Utrum pœnitentia interior sit res sacramenti pœnitentiæ.

Et arguitur quod non. Quia res sacramenti nunquam est causa sacramentalis signi, sed e converso quandoque. Sed pœnitentia interior est causa exterioris. Ergo non est res ejus.

In oppositum arguitur. Quia illud quod immediate causat effectum sacramenti, est res exterioris sacramenti, sicut patet de charactere. Sed pœnitentia interior est que immediate causat remissionem peccatorum, que est ultima res sacramenti hujus. Ergo, etc.

In hac quæstione erunt tres articuli. In primo ponentur conclusiones. In secundo, objectiones. In tertio, solutiones.

ARTICULUS I.

PONUNTUR CONCLUSIONES

Quantum ad primum articulum, sit

Prima conclusio: Quod in sacramento pœnitentiæ, sacramentale signum est exterior pœnitentiæ, ita quod est sacramentum et non res sacramenti.

Hanc ponit sanctus Thomas, presenti distinctione, q. 2, art. 1, in solutione primæ quæstionculæ, ubi sic dicit: « In quolibet sacramento fit quædam promotio vel motus suscipientis ad aliquam sanctitatem. In motibus autem corporalibus, quandoque illud quod movetur, non cooperatur ad motum, nisi recipiendo impressionem agentis tantum: sicut contingit in generatione, qua aliquid accipit primam perfectionem sui esse, quæ est etiam primum principium activum in ipso; similiter etiam quando acquirit aliquam perfectionem superadditam, quæ limites sue formæ excedit, sicut cum paries depingitur, vel cum aer illuminatur. Quandoque autem perfectio prius suscepta, est sufficiens principium illius motus; et tunc operator motum illum; sicut patet in motu locali naturali, et in sanatione quæ fit virtute naturæ tantum. Quandoque autem perfectio habita non sufficit ad operandum effectum, sed cooperatur agenti exteriori; sicut patet cum ars naturam adjuvat. Et secundum hos tres modos etiam est motus ad sanctitatem. Unde in baptismo, qui est spiritualis vitæ regeneratio, tota sanctificatio est ex exteriori; nec suscipiens sacramentum se habet active ad illam sanctificationem, sed tantum ut recipiens; unde signum sacramentale ibi est materia exterius appositæ, non autem aliquis actus ex parte baptizati. Et similiter est in confirmatione, Eucharistia, extrema unctione, et ordine, quæ ordinantur ad aliquam sanctitatem superadditam primæ sanctitati in baptismo susceptæ; unde, etiam conservata gratia baptismali, illa locum haberent. Sed in promotione ad sanctitatem per viam merendi, sufficit principium quod intus habetur, scilicet gratia. Et ideo, sine aliquo exteriori